

Tentamenboekje

Rechten | Universiteit Utrecht

2026 - 2027

UURE-1028-391 | €9,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

Join de appgroep van jouw studie!

Wat biedt de Whatsappgroep?

- Je kan al je vragen stellen over de studie
- Gebruik maken van exclusieve kortingscodes
- Op de hoogte te blijven van belangrijke updates
- Direct contact leggen met andere studenten uit jouw jaar
- Gratis samenvattingen, oefenvragen en meer!

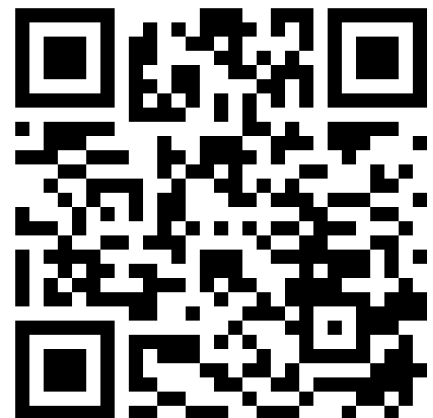

Join de groep in 3 stappen!

Stap 1: scan de QR code

Stap 2: zoek jouw universiteit

Stap 3: zoek je studie en join de groep!

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuur, arresten, artikelen OF hoorcollege/werkgroepen samenvatting** van het vak **Materieel Recht**, dat je volgt in blok 1 van het tweede jaar van de bachelor Rechtsgeleerdheid aan Utrecht Universiteit. Bij Materieel recht leer je welke rechten, plichten en regels gelden binnen verschillende rechtsgebieden, zoals strafrecht, verbintenissenrecht en goederenrecht.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **20 oktober** verstuurd en bevat **week 1 t/m 6**. Omdat **week 7** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

Stof		Datum
Week 1	Week 1. Legaliteit en de structuur van het strafbare feit	07-09-2026
Week 2	Week 2. Causaliteit en wederrechtelijkheid	14-09-2026
Week 3	Volgt	21-09-2026
Week 4	Volgt	28-09-2026
Week 5	Volgt	04-10-2026
Week 6	Volgt	11-10-2026
Week 7	Volgt	18-10-2026

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Inhoudsopgave	3
Week 1. Legaliteit en de structuur van het strafbare feit	4
Week 2. Causaliteit en wederrechtelijkheid	22
Week 3. Opzet en schuld	34
Week 4. Strafuitsluitingsgronden	49
Week 5. Poging, voorbereiding en vrijwillige terugtred	65
Week 6. Deelneming	74

Week 1. Legaliteit en de structuur van het strafbare feit

Introductie

Dit deel van het tentamenboekje bevat de belangrijkste informatie uit de leerstof, beknopt weergegeven en aangevuld met slimme tips. De inhoud is gebaseerd op de volgende literatuur/hoorcolleges/werkgroepen:

- Kelk & De Jong, *Studieboek materieel strafrecht*, Wolters Kluwer 2023, achtste druk: hoofdstuk 1, §1.2, 1.3, 1.7, 1.8, 1.9.1 en 1.9.2; hoofdstuk 2, §2.1 t/m 2.4; hoofdstuk 7, §7.1; hoofdstuk 11, §11.4;
- J.W. de Keijser, 'Theoretische reflectie. De vergeten basis voor een bezonnen rechtspleging', *Delikt en Delinkwent* 2001, p. 390–415;
- De Hullu & Van Kempen, *Materieel strafrecht. Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht*, Wolters Kluwer 2024, hoofdstuk II, §3;
- Arrestbesprekingen van *Melk en water*, *Huizense veearts*, *Zwarte Ruiter*, *Laadbak*, *Taxibus* en *Daderschap door interpretatie*.

Het karakter van het Nederlandse strafrecht

Het strafrecht beschermt de samenleving, maar begrenst tegelijkertijd de bevoegdheid van de overheid om burgers te straffen.

Het Nederlandse Wetboek van Strafrecht trad in 1886 in werking. Kenmerkend waren sobere delictsomschrijvingen, een tweedeling van strafbare feiten en ruime vrijheid voor de rechter bij de straftoemeting. De rechter bepaalt de concrete straf binnen de wettelijke grenzen.

Het Nederlandse strafrecht verenigt verschillende uitgangspunten. Enerzijds staan rechtszekerheid, individuele vrijheid en bescherming tegen overheidsmacht centraal. Anderzijds moet het strafrecht bijdragen aan bescherming van de samenleving en het voorkomen van criminaliteit. Daarbij bestaat ook aandacht voor de persoon en resocialisering van de dader.

Deze belangen kunnen botsen. Meer nadruk op veiligheid kan leiden tot ruimere strafbaarstellingen en zwaardere straffen. Meer nadruk op rechtsbescherming en resocialisering kan juist aanleiding geven tot terughoudendheid.

Slimme tip!

Beschrijf strafrecht steeds vanuit beide kanten: bescherming van de samenleving én bescherming van de burger tegen onbeperkte overheidsmacht.

Strafrecht als ultimum remedium

Het strafrecht geldt als een uiterste middel: een *ultimum remedium*.

Straf betekent dat de overheid opzettelijk leed toevoegt wegens een normoverschrijding. Omdat dit diep ingrijpt in het leven van burgers, moet strafrecht terughoudend worden ingezet.

Die terughoudendheid speelt op verschillende momenten:

- Bij strafbaarstelling: de wetgever bepaalt welk gedrag een strafrechtelijke reactie rechtvaardigt;
- Bij vervolging: het Openbaar Ministerie kan op grond van het opportuniteitsbeginsel afzien van vervolging;
- Bij sanctionering: de rechter kan een beperkte straf opleggen of gebruikmaken van het rechterlijk pardon.
- **Art. 167 Sv:** het opportuniteitsbeginsel biedt ruimte om van vervolging af te zien. Sv staat voor het Wetboek van Strafvordering.
- **Art. 9a Sr:** de rechter kan een verdachte schuldig verklaren zonder straf of maatregel op te leggen. Dit heet het **rechterlijk pardon**. Sr staat voor het Wetboek van Strafrecht.
- Strafbbaarstelling, vervolging en strafoplegging zijn dus afzonderlijke beslissingen. Dat gedrag strafbaar is, betekent niet automatisch dat vervolging of straf moet volgen.

Slimme Tip!

Een rechterlijk pardon neemt de strafbaarheid niet weg. De rechter stelt schuld vast, maar ziet af van een sanctie.

De rechtvaardiging en doelen van straf

De rechtsgrond verklaart waarom straf gerechtvaardigd is; het strafdoel verklaart wat men ermee wil bereiken.

Strafrechtstheorieën beantwoorden doorgaans twee vragen. De eerste betreft de algemene rechtvaardiging van het straffen. De tweede betreft wie mag worden gestraft en hoe de soort en zwaarte van de straf worden bepaald.

Het belangrijkste onderscheid is dat tussen vergeldingstheorieën en doeltheorieën.

Benadering	Rechtvaardiging van straf	Tijdsperspectief
Absolute theorie	Het gepleegde onrecht rechtvaardigt straf	Terugkijkend
Relatieve theorie	Het toekomstige nut rechtvaardigt straf	Vooruitkijkend
Verenigingstheorie	Vergelding en nuttigheid worden gecombineerd	Verleden en toekomst
Herstelrecht	Herstel van schade en verstoorde relaties rechtvaardigt de interventie	Gericht op herstel

Bron: Slim Academy (2026-2027)

Absolute theorieën en retributivisme

Absolute theorieën vinden de rechtvaardiging van straf in het gepleegde misdrijf zelf. Straf is verdiend als reactie op het onrecht. Het toekomstige effect is niet nodig om die straf te rechtvaardigen.

Deze benadering wordt ook **retributivisme** genoemd. Kant en Hegel worden ermee verbonden. Kant beschouwt bestraffing als een morele plicht. Bij Hegel vormt het misdrijf een ontkenning van het recht; straf herstelt het gezag van dat recht.

Binnen het retributivisme bestaat een belangrijk onderscheid.

Negatief retributivisme	Positief retributivisme
Alleen schuldigen mogen worden gestraft	Schuldigen moeten worden gestraft
De straf mag niet zwaarder zijn dan evenredig is	Bestraffing vormt een morele plicht
Straf wordt begrensd, maar niet verplicht	Vergelding rechtvaardigt en verlangt straf
Geeft op zichzelf geen volledige verklaring waarom straf is toegestaan	Geeft wel een algemene rechtvaardiging voor straf

Bron: Slim Academy (2026-2027)

Negatief retributivisme beschermt tegen het straffen van onschuldigen en tegen excessieve bestraffing. Het zegt echter niet dat iedere schuldige daadwerkelijk straf moet krijgen.

Slimme tip!

Het woord 'negatief' verwijst naar begrenzing. Negatief retributivisme betekent niet dat vergelding wordt afgewezen.

Relatieve theorieën en utilitarisme

Relatieve theorieën rechtvaardigen straf door het toekomstige nut ervan. Straf moet bijvoorbeeld criminaliteit verminderen of de samenleving beschermen.

Bij **utilitarisme** staat het algemeen welzijn centraal. Straf veroorzaakt zelf leed en is daarom alleen te rechtvaardigen wanneer daarmee groter leed wordt voorkomen.

Bentham verbindt dit met een afweging tussen verwacht plezier en verwachte pijn. Strafb bedreiging moet ervoor zorgen dat criminaliteit minder aantrekkelijk wordt. Beccaria benadrukt eveneens preventie, noodzakelijkheid en evenredigheid van straf.

Een probleem van een zuiver utilitaristische benadering is dat collectief nut op zichzelf onvoldoende bescherming biedt tegen excessieve bestraffing. Daarom is een onafhankelijke begrenzing van straf van belang.

Slimme tip!

Een nuttige straf is binnen het utilitarisme gerechtvaardigd vanwege haar verwachte gevolgen. Binnen een absolute theorie ligt de rechtvaardiging juist in het gepleegde onrecht.

Generale en speciale preventie

Generale preventie richt zich op anderen dan de individuele dader. **Speciale preventie** richt zich op het voorkomen van herhaling door de dader zelf.